

Landschappen als symbolen van de natie: de Alpen in de retoriek van de Lega Nord

Michel Huysseune

SAMENVATTING VAN

Huysseune, M. (2010). Landscapes as a Symbol of Nationhood: the Alps in the Rhetoric of the Lega Nord. *Nations and Nationalism*, 16 (2), 354-373.

Het dominante vertoog van de Lega Nord, de partij die de onafhankelijkheid van "Padania" (Noord-Italië) verdedigt, heeft in de articulatie van een "Padaanse" identiteit steeds de economische troeven van dit territorium beklemtoond. De logica van nationalistische vertogen verplicht de partij echter ook een programma aan te bieden dat verder gaat dan de verdediging van economische belangen, en de Lega Nord heeft dan ook systematisch geprobeerd een idee van een "Padaanse" gemeenschap te formuleren. De intellectuelen, leden en sympathisanten van de partij hebben een cruciale rol gespeeld in deze constructie van een nationale identiteit. De rol van deze intellectuelen stemt overeen met John Hutchinsons (1999: 397) definitie van culturele nationalistes als "mediators, who, 'returning' to an imagined past in circumstances of confusion, are engaged in a project of self-discovery and collective definition".

Dit artikel is een bijdrage tot de studie van het "Padaanse" culturele nationalisme. Aan de hand van een *close reading* van de publicaties van Lega-intellectuelen (in de

eerste plaats bijdragen tot het tijdschrift *Quaderni padani*) analyseert het een opmerkelijke dimensie van deze constructie van een nationale culturele identiteit, namelijk de focus op de Alpen, en duidt het de culturele en politieke betekenis van deze keuze.

Voorstellingen van het "Padaanse" territorium vormen een belangwekkende dimensie van deze constructie van een nationale culturele identiteit, omdat ze het identiteitsvormingsproces dienen te verankeren in de sociale realiteit. Contrasterend met de sterk economische focus van het partijvertoog besteden deze voorstellingen weinig aandacht aan de productieve kern van de regio, de grote metropolen en vooral de voor Noord-Italië karakteristieke industriële districten waar de partij bovendien vaak een sterke aanhang heeft. Contrasterend hiermee focussen bijdragen in de partijliteratuur over het Padaanse landschap op de Alpen.

In het vertoog van de Lega verzinnebeelden de Alpen in de eerste plaats authenticiteit. Partijliteratuur stelt ze voor als

een speciaal territorium dat de transmissie van de etnische en culturele identiteit en van de morele deugden van Padania heeft gewaarborgd. De partijvisie volgt, zelfs al is een romantisch nationalistische ondertoon niet afwezig, het Zwitserse natiemodel waarin de Alpen een omgeving aanbieden die de vorming van democratie en burgerdeugden bevordert. Anders dan in Zwitserland houdt deze focus op de Alpen in de Italiaanse context echter een keuze in voor een economisch marginaal territorium, een schijnbare paradox in een partijvertoog met een sterk economische gerichtheid.

De voorkeur voor het Alpijnse landschap en de corresponderende onzichtbaarheid van de laaglanden en hun diffuse industrialisering brengt een complexe en ambivalente lezing van nationale identiteit en de verhouding tussen traditie en economische ontwikkeling aan het licht. De focus op de Alpen is geen antimoderne keuze; de Alpen worden systematisch voorgesteld als een moderne regio en een contactzone met Noord- en West-Europa. Idealiter symboliseren de Alpen zowel de wortels van de natie in traditie en de intrinsieke band tussen traditie en moderniteit, en bijdragen belichten graag hoe de bewoners van de Alpen vaak dragers zijn geweest van de volgens de partij typische ondernemingszin van "Padanen". Tegelijk hebben de Alpen de "Padaanse" etnische identiteit bewaard, bedreigd door de frequente invasies van de laaglanden. De Alpen vormen aldus een symbolisch bolwerk dat de natie tegen buitenstaanders beschermt, zowel in het verleden als het heden (de Italiaanse staat, migranten). De Alpen symboliseren aldus de ambivalen-

tie van de Lega Nord, die enerzijds een liberaaleconomisch model verdedigt en anderzijds de "Padaanse" economie wil beschermen tegen de negatieve gevolgen van globalisering en vooral immigratie naar Noord-Italië wenst af te remmen.

Bijdragen over de Alpijnse valleien stellen echter ook het productivistische economische model in vraag dat het dominante vertoog van de partij elders als model vooropstelt. Zelfs al verwerpen ze de aanwezigheid van industrie in de Alpen niet, ze formuleren een reeks bedenkingen waarin aan de bewaring van het landschap en het milieu een centrale plaats wordt toebedeeld (een thema dat normaal een eerder marginale plaats heeft in het partijvertoog). Deze bijdragen uiten ook frequente kritieken op het moderniseringsproces in de Alpijnse gebieden en de sociale impact ervan, bijvoorbeeld de toenemende rol van toerisme.

Geconfronteerd met de negatieve impact van economische modernisering op het territorium, stellen Lega-auteurs niet noodzakelijk het productivistische ethos van hun partij in vraag. In de zeldzame bijdragen waar de negatieve impact van de economische ontwikkeling (in de Alpen of in de laaglanden) op het milieu expliciet wordt besproken, stellen deze de Italiaanse staat of de immigranten hiervoor verantwoordelijk. Ze beschouwen milieuproblemen bovendien vaak in de eerste plaats als een esthetische kwestie, waarbij ze lokale goede smaak contrasteren met de bureaucratistische lelijkheid geproduceerd door de Italiaanse staat. Essentieel interpreteren ze milieuproblemen als de consequentie van deculturalisering

van de bevolking, slachtoffer van de onderdrukking van de Italiaanse staat, en de remedie is dus het recupereren van culturele identiteit.

Verschillende bijdragen over de Alpen bieden nochtans een diepere discussie aan van de economische en sociale problemen van die regio. Tegen het dominante partijvertoog in lezen ze de modernisering van de bergen als een proces van dislocatie, en drukken ze hun twijfel uit over de lokale capaciteit voor zelfbestuur. Deze twijfels worden weerspiegeld in kritieken op bestaande ontwikkelingsmodellen maar resulteren niet in geloofwaardige alternatieven. Deze teksten drukken een

kritisch bewustzijn uit over economische ontwikkelingsmodellen en weerspiegelen de tegenstrijdigheden van het "Padaanse" natievormingsproces. Hun auteurs zijn vooralsnog niet in staat dit bewustzijn te vertalen in een programma dat op deze uitdagingen ingaat.

Bibliografie

- Hutchinson, J. (1999). Re-Interpreting Cultural Nationalism. *Australian Journal of Politics and History*, 45 (3), 392-407.